

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СЛАВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧЕРНІГІВСЬКА ФІЛІЯ
КАФЕДРА КРАЇНОЗНАВСТВА**

Нітченко А.Г.

Зовнішня політика країн Азії та Африки (1945 – 2005 рр.)

Навчально – методичний посібник

ЧЕРНІГІВ - 2008

УДК 94 (5+6+8) "1945/2005" (075.8)
ББК 63.3 (0) 6р30
Н 60

Нітченко А.Г. Зовнішня політика країн Азії та Африки (1945 – 2005 рр.) Навчально – методичний посібник. Для студентів спеціальності „міжнародні відносини” та „країнознавство” вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. - 2-е вид. – Чернігів: ЧФКСУ, ЦНТІ, 2008. – 47с.

Рецензенти:

Ващенко А.В.

канд. іст. наук., доц. Чернігівського
державного педагогічного
університету ім. Т.Г. Шевченка

Коваленко М.А.

канд. іст. наук., доц., зав. кафедрою
країнознавства Чернігівської філії
КСУ

Схвалено та рекомендовано до друку на засіданні кафедри
країнознавства 11 лютого 2005 р., протокол № 7

ЗМІСТ

Анотація курсу.....	4
Тематичний план.....	6
Робоча навчальна програма.....	12
Рекомендована література до лекційних занять.....	17
Плани семінарських занять.....	21
Питання до заліку.....	42
Питання до іспиту.....	44
Список скорочень.....	47

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Курс „Зовнішня політика країн Азії та Африки” охоплює великий комплекс проблем, які стосуються міжнародного статусу та зовнішньої політики країн двох регіонів-Азії та Африки з 1945 р. до 2005 р. включно.

Мета курсу полягає в ознайомленні студентів з основними тенденціями розвитку міжнародних відносин у другій половині ХХ ст. – на початку ХХІ ст. із акцентуванням уваги на проблемах ролі та місця країн Азії та Африки у цьому процесі.

Зовнішня політика країн Азії та Африки **вивчається** в трьох аспектах: регіональна специфіка міждержавних стосунків, взаємозв'язок з загальними проблемами міжнародних відносин, співробітництво з Україною. При вивченні курсу застосовуються країнознавчий, регіональний та проблемний підходи.

Курс зовнішньої політики є **інтегрованим**, його проблеми переплітаються з іншими навчальними курсами які вивчаються в Київському славістичному університеті, зокрема „Всесвітня історія країн Азії, Африки та Латинської Америки”, „Зовнішня політика Росії та країн СНД”, „Зовнішня політика США та Канади”, „Зовнішня політика України” та „Країнознавство”

Основні завдання курсу: проаналізувати зовнішньополітичну стратегію країн Афро-Азійського регіону з 1945 по 2005 рр., їхню участь у міжнародних та регіональних організаціях, співробітництво з Україною.

У результаті вивчення курсу **студенти повинні уміти** об'єктивно оцінювати міжнародні події, аналізувати ті чи інші зовнішньополітичні кроки урядів, відстежувати причинно-наслідкові зв'язки, визначати регіональні особливості зовнішньополітичної стратегії окремих країн тощо.

Викладається навчальний курс на третьому курсі в обсязі 54 год.: 20 год. лекційних занять, 6 год. семінарських та 28 год. для самостійної роботи студентів. Форма контролю залік. На четвертому курсі в обсязі 108 год.: 24 год. лекційних, 12 год. семінарських та 72 год. для самостійної роботи студентів. Форма контролю іспит.

Робоча програма структурована із урахуванням поділу навчального курсу на два семестри, призначена для студентів третього та четвертого курсу стаціонарного відділення спеціальностей „міжнародні відносини” та „країнознавство”. При цьому увага зосереджується на вивченні таких проблем: післявоєнний період остаточного розпаду колоніальної системи; становлення ідеології та практики руху неприєднання; створення осі Північ-Південь; вплив „холодної війни” на Афро-Азійський регіон; міжнародні відносини та зовнішня політика країн Північно-Східної та Південної Азії. Аналізується зовнішня політика провідних країн регіону, перш за все Японії, Китаю, Корейської Народно-Демократичної Республіки, Республіки Корея, Індії та ін. Вивчаються арабо-ізраїльські та ірано-іракські війни, війна в Іраку 2003 р.

Особливість вивчення курсу полягає в тому, що необхідно регулярно слідкувати за поточними подіями, які можуть повністю змінити систему міжнародних відносин. Студенті повинні вміти на науковій основі організувати свою працю, вести бібліографічну роботу з залученням сучасних інформаційних технологій, володіти приемами та методами збору та обробки інформації.

Посібник містить тематичний план лекційних та семінарських занять, питання до семінарських занять з методичними порадами, рекомендованою літературою, теми рефератів та питання до заліку та іспиту.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назва теми	Кількість годин			
		лекц.	семін.	самоств.	усього
1.	<p>Вихід країн що визволилися, на міжнародну арену.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розпад колоніальних систем. 2. Бандунзька конференція країн Азії та Африки. Становлення руху афро-азіатської солідарності. 3. Ідеологія та практика руху неприєднання. Еволюція руху в 1960 – 1970-і рр. 4. Створення осі Північ-Південь. 	4	-	12	16
2.	<p>Міжнародні відносини та зовнішня політика країн Північно-Східної Азії.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доктрини зовнішньої політики Японії. 2. Зовнішня політика Китайської народної республіки. 3. Країни Корейського півострова. 	8	-	14	22
3.	<p>Основні напрямки зовнішньої політики Японії.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зовнішня політика Японії 50-х рр. Післявоєнне мирне врегулювання. 2. Зовнішня політика Японії в 1960 – 1970-ті рр. 3. Основні напрямки зовнішньої політики сучасної Японії: <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Японо-американські відносини; 3.2. Японія в Азіатсько- 	-	2	14	16

	тихоокеанському регіоні (АТР); 3.3. Українсько-японські відносини.				
4.	Зовнішня політика КНР. 1. Зовнішня політика Китаю в 1960-х роках. 2. Зовнішня політика в 1969 – 1976 рр. 3. Зовнішня політика Китаю у сучасних умовах.	-	2	14	16
5.	Зовнішня політика країн Корейського півострова. 1. Міжнародні відносини та зовнішня політика Корейської Народно-Демократичної Республіки. 2. Зовнішньополітична діяльність Республіки Корея. 3. Проблема об'єднання у відносинах держав Корейського півострова.	-	2	14	16
6.	Країни Південної Азії в міжнародних відносинах. Індія. 1. Міжнародний статус Індії після Другої світової війни. 2. Індо-пакістанські війни. 3. Китайсько-індійський збройний конфлікт 1962 р. та його вплив на міжнародні відносини в Південній Азії. 4. Актуальні проблеми зовнішньої політики Індії наприкінці ХХ ст. - на початку ХХІ ст.	8	-	14	22
	Загальна кількість годин	20	6	82	108
	Форма контролю	залік			

7.	<p>Загальна економіко-географічна характеристика країн Близького та Середнього Сходу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Крах мандатної системи на Близькому Сході. 2. Характерні риси та особливості розвитку держав регіону. 3. Міжнародні економіко-політичні організації країн Близького та Середнього Сходу. 	4	-	6	10
8.	<p>Арабо-ізраїльські війни.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Истоки проблеми. 2. Виникнення держави Ізраїль. 3. Періодизація арабо-ізраїльських війн. 	4	-	6	10
9.	<p>Створення держави Ізраїль. Арабо-ізраїльські відносини.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини арабо-ізраїльських війн. 2. Створення держави Ізраїль. Перша арабо-ізраїльська війна 1948-1949 рр. 3. Війна 1956 року та її значення. 4. Ізраїльська агресія 1967 р. „Шестиденна війна”. 	-	2	6	8
10.	<p>Арабська складова мирного процесу на Близькому Сході.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль Єгипту в близькосхідному врегулюванні. 2. Роль Іорданії на Близькому Сході. 3. Сирійська складова мирного процесу. 	4	-	6	10
11.	<p>Боротьба за політичне</p>	-	2	6	8

	врегулювання близькосхідного конфлікту наприкінці 1960-1970-х рр. 1. Арабо-ізраїльська війна 1973 р. Женевська мирна конференція. 2. Агресія проти Лівану 1978 р. Операція „Літані”. 3. Кемп-Девідський процес 1979 р. та його наслідки. 4. Палестинська проблема.				
12.	Близькосхідний мирний процес у 1980-ті рр. – на початку ХХІ ст. 1. Агресія Ізраїлю проти Лівану 1982-1983 рр. 2. Перша інтифада 1987-1996 рр. 3. Друга інтифада 2000-2004 рр. 4. Герцлійська конференція 2004 р. та її рішення. 5. Виведення ізраїльських військ із сектора Газа у серпні-вересні 2005 р.	-	2	6	8
13.	Країни Перської затоки в системі міжнародних відносин 1. Характеристика регіону. 2. Іран в пошуках виходу з міжнародної ізоляції. 3. Кувейт на міжнародній арені. 4. Роль Іраку в регіоні.	2	-	6	8
14.	Ірак в системі міжнародних відносин 1. Ірано-іракська війна 1980 – 1988 рр. 2. Агресія проти Кувейту (1990 р.). Роль ООН у врегулюванні конфлікту. 3. Військово-політичне	-	2	6	8

	<p>становище навколо Іраку напередодні війни 2003 р. 4. Агресія США проти Іраку.</p>				
15.	<p>Роль ісламського фактора в країнах Сходу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості віровчення. Загальна характеристика ісламського фундаменталізму. 2. Ісламський екстремізм: <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Іран - експорт ісламської революції; 2.2. Алжир; 2.3. Єгипет; 2.4. Судан. 	-	2	6	8
16.	<p>Індонезія в системі міжнародних відносин та інтеграційні процеси в Південно-Східній Азії.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Англо-голандська агресія проти Індонезійської Республіки. 2. Міжнародні відносини Індонезійської республіки в період парламентської „скерованої демократії”. 3. Міжнародні відносини режиму „нового порядку”. 4. Січасна Індонезія. 5. Інтеграційні процеси в Південно-Східній Азії. АСЕАН. 	4	-	6	10
17.	<p>Країни Африки в системі міжнародних відносин.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні принципи на напрямки зовнішньої політики африканських держав. 2. Інтеграційні процеси на Африканському континенті. Створення економічної комісії ООН для Африки. 	6	-	6	12

	<p>3. Основні пріоритети зовнішньої політики наприкінці 80-х – на початку 2000-х рр.</p> <p>4. Китайська експансія в Африку.</p> <p>5. Міждержавні та етнічні конфлікти.</p>				
18.	<p>Країни Африки в системі міжнародних відносин.</p> <p>1. Становище Африки у 80 – 90-ті рр.</p> <p>2. Пріоритети зовнішньої політики африканських країн.</p> <p>3. Відносини між державами Африки:</p> <p>3.1. Північна Африка;</p> <p>3.2. Західна Африка;</p> <p>3.3. Східна Африка;</p> <p>3.4. Південна Африка;</p> <p>3.5. Центральна Африка.</p>	-	2	6	8
	Загальна кількість годин.	24	12	72	108
	Форма контролю	іспит			

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Вихід країн що визволилися, на міжнародну арену

Основні чинники розпаду колоніальних імперій. Етапи розпаду колоніальних систем. Особливість розвитку національно-визвольного руху. Декларація ООН про надання незалежності колоніальним країнам і народам. Значення деколонізації. Міжнародний статус нових держав. Зміна місця країн афро-азіатського світу в глобальних політичних процесах.

Бандунзька конференція країн Азії та Африки 1955 р. „Декларація щодо сприяння загального миру й співробітництва”. Міжнародні конференції країн, що визволилися 1950-х рр.

Утворення „третього світу”. Напрямки та найважливіші аспекти зовнішньополітичної діяльності афро-азіатських держав. Конференція в Делі (1955 р.). Перша конференція солідарності народів Азії й Африки (1957 р.). Створення ОСНАА.

Започаткування ідеології Руху неприєднання. Конференція в Белграді (1961 р.). Мета та принципи Руху. Створення ОАЭ. „Декларація про оголошення Африки без'ядерною зоною”. Мирне врегулювання міждержавних конфліктів. Боротьба за ліквідацію колоніалізму, расизму й неокolonіалізму.

Створення осі Північ-Південь. IV конференція на найвищому рівні країн, що не приєдналися (Алжир 1973 р.). „Декларація про встановлення нового міжнародного економічного порядку”. Принципи НМЕП.

Міжнародні відносини та зовнішня політика країн Північно-Східної Азії.

Доктрини зовнішньої політики Японії

„Доктрина Йосіда”, класична доктрина національних інтересів, „доктрина Фукуда”, доктрина „комплексного гарантування національної безпеки”, доктрина національних інтересів 90-х рр. ХХ ст.

Зовнішня політика Японії у 50-х рр. ХХ ст. Післявоєнне мирне врегулювання. Зовнішня політика Японії в 1960-1970-ті рр. Основні напрямки зовнішньої політики сучасної Японії.

Зовнішня політика Китаю

Проголошення КНР. Укріплення національного суверенітету. Гасло „триматися однієї сторони. Корейська війна і посилення „міжнародного престижу.” КНР. Реакція КНР на резолюції РБ ООН щодо корейського питання. Причини втручання Китаю у конфлікт. Результати війни для КНР.

Роль СРСР в „будівництві соціалізму” в КНР. Погіршення

радянсько-китайських відносин (1956 р.).

Нова роль Китаю на міжнародній арені. Початок 1970-х рр. відновлення дипломатичних відносин з більшістю європейських країн, вступ в ООН. Повне дипломатичне визнання КНР США (1978 р.). КНР - ядерна держава. Закінчення „холодної війни”, Радянсько-китайські відносини (1990-і рр.) Врегулювання спірних територіальних питань. Встановлення дипломатичних відносин з Україною. Зростання військової міці та економічної ваги на сучасному етапі.

Країни Корейського півострова

Причини, етапи та наслідки корейської війни 1950 – 1953 рр.

Міжнародні відносини та зовнішня політика Корейської Народно-Демократичної Республіки. 1960 – 1980-і рр. – особливості політичних відносин з СРСР та соціалістичними країнами. Договір про дружбу, співробітництво та взаємодопомогу з КНР 11 липня 1961 р.). Договір про дружбу та співробітництво з НДР (1 червня 1984 р.). Договір про дружбу та співробітництво з Болгарією (17 червня 1984 р.). Увага до проблем зовнішньоекономічних зв'язків та науково-технічного співробітництва. з Відхід Російської Федерації від концепції двостороннього економічного співробітництва. Початок 90-х рр. - здійснення таємної ядерної програми.

Зовнішньополітична діяльність Республіки Корея. Визнання 140 країнами світу; членство в понад 50 міжнародних організацій; встановлення дипломатичних відносин з 165 країнами світу. Проведення зовнішньої політики у взаємодії з розвинутими західними державами, насамперед з США та Японією. Розширення співробітництва з Росією, Україною, Китаєм, країнами АСЕАН та Європейського Союзу.

Країни Південної Азії в міжнародних відносинах. Індія

Міжнародна позиція Індії після Другої світової війни. Виникнення двох домініонів - Індія та Пакістан 1947 р. Проблема Кашміру. Проголошення республіки (1950 р.). Формування курсу „нейтралітету” Д. Неру. „Панча шіла” – принципи мирного співіснування з іншими країнами. Налагодження відносин з Радянським Союзом. Робота в складі комітету ООН по розброєню. Підтримка національно-визвольних рухів. Ускладнення відносин з Заходом.

Індо-пакістанські війни. 1947-1948 рр. - перший індо-пакістанський конфлікт: кашмірська проблема. 1965 р. - друга індо – пакістанська війна. 1971 р. - третя індо-пакістанська війна: створення Бангладеш. 1990 р. – загострення індо-пакістанських відносин. Збройний конфлікт 1999 р. 2001 р. – апогей конфлікту. Ядерне протистояння двох держав. Індо-пакістанський конфлікт та міжнародне співтовариство. Чому залишаються напружені відносини між Індією та Пакістаном?

Китайсько-індійський збройний конфлікт 1962 р. та його вплив на

міжнародні відносини в Південній Азії. Підписання погодження Індії з Китаєм про торгівлю та зв'язки Індії з Тибетом (1954 р.) Причини та наслідки конфлікту. 1976 р. – зближення країн. 1980-і рр. - 8 раундів переговорів. 2000 р. - нові переговори президентів двох країн. 2003 р. – підписання 9 спільних китайсько-індійських документів.

Актуальні проблеми зовнішньої політики Індії наприкінці ХХ ст. Необхідність перегляду геополітичної стратегії Індії, заміна традиційної „ідеологічної” орієнтації на „геоекономічну”. Питання: до кого примкнути? (До США чи коаліції Китаю та Росії?) Характеристика основних напрямків зовнішньої політики.

Близький та Середній Схід в системі міжнародних відносин. Загальна економіко-географічна характеристика країн Близького та Середнього Сходу

Закінчення Другої світової війни. Крах мандатної системи на Близькому Сході. Формування близькосхідної регіональної системи. Поняття регіон. Характерні риси та особливості (географічні, політичні, економічні) розвитку держав регіону. Типи конфліктів. Міжнародні економіко-політичні організації країн Близького та Середнього Сходу: ЛАГ, ОИК, ОПЕК, ОАПЕК та ін.

Створення держави Ізраїль. Арабо-ізраїльські війни. Арабська складова мирного процесу. Боротьба за політичне врегулювання близькосхідного процесу

Причини арабо-ізраїльських війн. Створення держави Ізраїль. Перша арабо-ізраїльська війна 1948-1949 рр. Війна 1956 року та її значення. Ізраїльська агресія 1967 р. „Шестиденна” війна. Арабо-ізраїльська війна 1973 р. Женевська мирна конференція. Агресія проти Лівану 1978 р. Операція „Літані”. Кемп-Девідський процес 1979 р. та його наслідки. Палестинська проблема. Агресія Ізраїлю проти Лівану 1982 – 1983 р. Перша інтифада 1987 – 1996 рр. Друга інтифада 2000 – 2004 рр. Герцлійська конференція 2004, 2006 рр. Виведення ізраїльських військ із сектора Газа у серпні-вересні 2005 р. Арабська складова мирного процесу на Близькому Сході: роль Єгипту в близькосхідному врегулюванні, роль Йорданії, Сирійська складова мирного процесу. Боротьба за політичне врегулювання близькосхідного процесу наприкінці 1960-х рр. ХХ ст. - на початку ХХІ ст.

Країни Перської затоки в системі міжнародних відносин.

Характеристика регіону. Іран в пошуках виходу з міжнародної ізоляції. Кувейт на міжнародній арені. Роль Іраку в регіоні.

Ірак в системі міжнародних відносин

Причини та хід ірано-іракської війни 1980 – 1988 рр. Наслідки. Вплив війни на відносини в регіоні. Корективна зовнішньополітичного курсу Іраку після війни. Американська політика в роки ірано-іракської війни.

„Кувейтська криза” та резолюція СБ ООН 29 листопада 1990 р. Операція „Буря в пустелі”. Реакція арабського світу, великих держав, ООН, Росії та України на конфлікт. Дія режиму санкцій СБ ООН. Наслідки для Іраку та Близького та Середнього Сходу. Операція „Шок та трепет” 2002 р..

Військово-політичне становище навколо Іраку напередодні війни 2003 р. США – єдиний гарант політичної стабільності на Близькому Сході.

Агресія США проти Іраку. Основні військово-політичні події. Загальні підсумки війни.

Роль ісламського фактора в країнах Сходу

Ісламська релігія, виникнення, основні догмати та напрямки. Характеристика мусульманського світу та міждержавній структурі Організація Ісламської Конференції: структура, цілі, діяльність.

Історія виникнення та розвитку ісламського фундаменталізму. Причини активізації в 70-90-х рр. XX ст. Поняття „ісламського фундаменталізму” та „ісламського екстремізму”.

Причини виникнення екстремізму та тероризму під символікою ісламу. Суть понять „джихад”, „територія війни”, „територія миру”.

Конкретні приклади діяльності ісламських екстремістів в Ірані, Алжирі, Єгипті й Судані. Зовнішня політика цих країн: головні проблеми та напрямки, причини еволюції зовнішньополітичного курсу. Роль персонального фактору, переплітання сучасних та традиційних релігійних факторів.

Індонезія в системі міжнародних відносин та інтеграційні процеси в Південно – Східній Азії.

Англо-голандська агресія проти Індонезійської Республіки. Міжнародні відносини Індонезійської республіки в період парламентської „скерованої демократії”. Міжнародні відносини режиму „нового порядку”. Січасна Індонезія. Інтеграційні процеси в Південно-Східній Азії. АСЕАН: структура, цілі, діяльність.

Країни Африки в системі міжнародних відносин

Основні принципи та напрямки зовнішньої політики африканських держав. Інтеграційні процеси на Африканському континенті. Створення економічної комісії ООН для Африки. Основні пріоритети зовнішньої політики наприкінці 80-х – на початку 2000-х рр. Китайська експансія в Африку. Міждержавні та етнічні конфлікти. Становище Африки у 80 – 90-

ті рр. XX ст. – на початку XXI ст. Пріоритети зовнішньої політики африканських країн. Відносини між державами Африки: Північна Африка, Західна Африка, Східна Африка, Південна Африка, Центральна Африка.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

1. Білодід Р., Шергін С. Індикатор глобальних змін. Україна і Південно – Східна Азії в ХХ столітті // Політика і час. - (далі – ПіЧ). – 2001. - № 4.
2. Богаєвський Ю. Дійсно переконливий партнер. Україна – Бразилія: від декларацій і намірів – до конкретної співпраці // ПіЧ. – 2002. - № 2.
3. Валах С. Ашкенази та сефаради: етнокультурна спільність єврейського народу // Людина і світ. – 2001. - № 10.
4. Варбанець П. Режим шариату країні не загрожує. Іслам у турецькій політиці // ПіЧ. – 2002. - № 10.
5. Величко В. З часів Великого шовкового шляху. До десятої річниці встановлення дипломатичних відносин між Україною і КНР // ПіЧ. - 2002. - № 2.
6. Веселовський А. Об'єкт суперництва водні ресурси. Екологічні проблеми Східного Середземномор'я // ПіЧ. - 2001. - № 8.
7. Веселовський А. У світлі ісламської альтернативи. Східне Середземномор'я: регіональна система підвищеної небезпечності // ПіЧ. - 2003. - № 3, 4.
8. Владимиров Д. Стратегические ориентиры сотрудничества // Азия и Африка сегодня. - (дальше – ААС). – 2005. - № 8.
9. Воскресенский А. Региональные подсистемы международных отношений и регионы мира (к постановке проблемы) // Свободная мысль. – 2000. - № 4.
10. Галузин М. Россия – Япония. Развязок пока не найдено // Международная жизнь. – (дальше – МЖ). – 2005. - № 6.
11. Гайдуков Л., Сіп Лі. Основна на сьогодні тенеценція. Українсько-китайські відносини: історія, сьогодення, перспективи // ПіЧ. - 2001. - № 7.
12. Глебов В., Макух В. Арабський Захід і НАТО // ПіЧ. - 2002. - № 5.
13. Головченко В., Кравчук О. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: Навч. посіб. - К., 2006.
14. Головченко В. „Дракон у тумані”: геополітичний виклик Пекіна і відповідь Вашингтона // Людина і політика. - 2004. - № 4.
15. Горобець І. Індійсько-пакистанська криза 1999 року: її наслідки для Індостану // Людина і політика. - 2000. - № 1.
16. Горобець І. Індія та Пакистан на межі ХХІ століття: компаративний аналіз особливостей сучасного внутрішньополітичного становища // Людина і політика. - 2000. - № 5.
17. Гусаков В. Еволюція визначальних чинників зовнішньої політики Ісламської Республіки Іран // Людина і політика. - 2002. - № 4.
18. Гусаков В. Ізраїльсько-єгипетський та ізраїльсько-палестинський

- досвід врегулювання близькосхідного конфлікту. (Історія та перспективи) // Людина і політика. - 2003. - № 1.
19. Денисов В. Доверительное партнерство с Сеулом? // МЖ. – 2005. - № 3 – 4.
20. Денисов В. Ядерная проблема Корейского полуострова // Полис. – 2004. - № 5.
21. Диалог в Гаване. Карибский кризис. Документы // МЖ. - 1992. - № 10; 1993. - № 1.
22. Добрынин А. Карибский кризис. Свидетельства участника // МЖ. - 1992. - № 7.
23. Егорин А.З. Война за мир на Ближнем Востоке. - М., 1995.
24. Жебин А. Ядерная проблема в Корее и интересы России // ААС. – 2005. - № 3.
25. Ивашенцов Г. Россия - Индия: стратегическое партнерство в действии // МЖ. – 2004. - № 4-5.
26. Игнатъев П. М'янма — слабка ланка АСЕАН // ПіЧ. - 2002. - № 12.
27. Игнатъев П. На порозі „епохи Азії”. Між Японією й КНР: АСЕАН у добу глобалізації // ПіЧ. - 2003. - № 2.
28. Игнатъев П. Бангладеш: заручниця ворожого доквілля // ПіЧ. - 2005. - № 5.
29. Каменев С. Новая ситуация – новые вызовы – новые интересы // ААС. – 2003. - № 4.
30. Кейта М. Багатообіцяюче співробітництво // ПіЧ. - 2000. - № 1-2.
31. Кириченко В. Від малопомітної присутності - до експансії // ПіЧ. - 2001. - № 3.
32. Красільчук В. Аргентинські фірми на полі зовнішньої експансії // ПіЧ. - 1997. - № 11.
33. Ксьондзик Н. З батьківщиною, але без держави. Курдське питання на межі тисячоліть // ПіЧ. - 2002. - № 3.
34. Кушніренко В. Шаріатська концепція реформування державної системи в ісламських країнах // Людина і політика. - 2003. - № 2.
35. Литвин І., Плахотнюк А. Шлях, довжиною п'ятнадцять років. Вступ Китаю до СОТ: проблеми і перспективи // ПіЧ. - 2001.- № 10.
36. Лозовицький О. Моноліт південних морів. Минуле і сучасне дипломатії Австралійського Союзу // ПіЧ. - 1998. - № 6.
37. Лузянин С. Российско-китайское военное сотрудничество и политика США // Мировая экономика и международные отношения. – 2005. - № 5.
38. Лялькіна Г. Динаміт. Війна Лоуренса і створення сучасного Близького Сходу // Дзеркало тижня. – 2001. - 8 вересня.
39. Магда Є. Близькосхідна криза: ретроспектива та прогноз // Нова політика. - 2001. - № 4.
40. Макух В. Сучасні тенденції алжирської дипломатії // Людина і політика. - 2002. - № 2.

41. Маначинський О. Ні кроку назад, пі півкроку вперед Індія і Пакистан: протиборству – 50 років // ПіЧ. - 2003. - № 1.
42. Марцуй Є. Нова дипломатія Китаю // ПіЧ. - 2004. - № 11.
43. Матвійчук В. Релікт холодної війни. Ядерне протистояння на Корейському півострові // ПіЧ. - 2005. - № 4.
44. Маргелов М. Російсько-китайські відносини: на якій стадії розвитку? // МЖ. – 2003. - № 10.
45. Межкорейські відносини: погляд з Росії // Проблеми Дальнього Востока. – (дальше – ПДВ). – 2003. - № 2.
46. Мирський Р., Найман О. Інший погляд на „феномен світового єврейства”. Єврейське питання у контексті сучасних „модифікацій” // ПіЧ. - 1998. - № 9.
47. Михеев В. Російсько-китайські відносини: успіхи і нові виклики Росії // ААС. – 2005. - № 1.
48. Нові горизонти російсько-індійського партнерства // МЖ. – 2005. - № 1.
49. Парахонський Б. Феномен світового єврейства. Політичний зріз нації // ПіЧ. - 1998. - № 5.
50. Плахотнюк А. Перспективи взаємовигідної співпраці. Розвиток західних регіонів КНР та можлива участь у намічених програмах українських підприємств // ПіЧ. - 2001. - № 6.
51. Пророченко Н. Самої нафти вже не досить. Країни Аравійського півострова: економіка, суспільство і проблеми регіональної інтеграції // ПіЧ. - 2001. - № 7.
52. Пророченко Н. Сила ісламських традицій. Політичні традиції й демократизація у державах Аравійського півострова // ПіЧ. - 2003. - № 8.
53. Російсько-японський план дій // ПДВ. – 2003. - № 2.
54. Свиначук Є. Андська група // ПіЧ. - 1997. - № 2.
55. Свиначук Є. Кожен – для потреб усіх. Політичні та економічні чинники інтеграційних процесів у Латинській Америці в 60-80-х роках // ПіЧ. - 1997. - № 3.
56. Свиначук Є. Вступивши на шлях інтеграції... Зовнішньополітичні протиріччя і шляхи їх розв'язання під час створення і становлення Андської групи в 70-х роках // ПіЧ. - 1997. - № 4.
57. Свиначук Є. Куба: шляхом інтеграції // ПіЧ. - 2000. - № 1-2.
58. Свиначук Є. Інтеграція в Карибському басейні // ПіЧ. - 2001. - № 6.
59. Свиначук Є. Андська спільнота змінює орієнтири // ПіЧ. - 2001. - № 8.
60. Свиначук Є. Після політичного „відкриття”. Щодо відносин України з країнами членами Андського співтовариства націй (АСН) // ПіЧ. - 2002. - № 6.
61. Семенець О. На нову прагматичну основу. Україна й Індія: погляд у XXI століття // ПіЧ. - 2002. - № 1.

62. Современные международные отношения и мировая политика. Учебник. / Отв. ред. А.В. Торкунов. – М., 2004.
63. Султанський П. Стратегія „дої мой” - оновлення // ПіЧ. - 2005. - № 4, 5.
64. Тарасенко В. В Останні хвилини перед голосуванням. Біля витоків створення Держави Ізраїль // ПіЧ. - 1997. - № 1.
65. Тарасенко В. Біля витоків створення Держави Ізраїль // ПіЧ. - 1997. - № 5-6.
66. Торкунов А. Новые вызовы и новые приоритеты // МЖ. – 2004. - № 6.
67. Торкунов А. По дороге в будущее // МЖ. – 2004. - № 10.
68. Торкунов А. Трудная дорога к партнерству // Свободная мысль. - 2004. - № 4.
69. Федченко Є. Інтифада нового зразка. Ізраїльсько-палестинський конфлікт у вимірі етноконфесійних уявлень про політичну раціональність // ПіЧ. - 2000. - № 11 - 12.
70. Федченко Є. Сіонізм проти постсіонізму // ПіЧ.- 2001.- № 2.
71. Федченко Є. Політика у погонах. Ізраїль: суспільство, влада, армія // ПіЧ. - 2002. - № 2.
72. Фрага Р. Що показала криза на Гаїті. Латинська Америка та міжнародний тероризм // ПіЧ. - 2004. - № 6.
73. Фуркало В. Взаємовигідне партнерство // ПіЧ. - 2002.- № 7.
74. Фуркало В. Перемир'я, що затягнулося на півстоліття. До 50-річчя закінчення Корейської війни // ПіЧ. - 2003. - № 8.
75. Цянь Сяюнь Опасный миф о „китайской военной угрозе” // ААС. – 2003. – № 2,3.
76. Швед В. На перехресті двох світів. Ісламський світ та здійснення стратегії розвитку Української держави // ПіЧ. - 2002. - № 8.

ІНТЕРНЕТ – РЕСУРСИ

1. Сайт журналу „Россия в глобальной политике” // <http://www.globalaffairs.ru>
2. сайт Московського центру Карнегі // <http://www.carnegie.ru>
3. сайт Інституту Близького Сходу // <http://www.iimes.ru>
4. Газета „Жэньминь Жибао” // <http://russian.people.com>

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема: Міжнародні відносини та зовнішня політика країн Північно - Східної Азії.

Основні напрямки зовнішньої політики Японії

(2 год)

План:

1. Зовнішня політика Японії на початку 50-х рр. ХХ ст. Післявоєнне мирне врегулювання.
2. Зовнішня політика Японії в 60 – 70-ті рр. ХХ ст.
3. Основні напрямки зовнішньої політики сучасної Японії:
 - 3.1 Японо-американські відносини;
 - 3.2 Японія в Азіатсько-тихоокеанському регіоні (АТР);
 - 3.3 Українсько-японські відносини.

Реферати:

- „Структура і географічна спрямованість зовнішньої політики Японії”
- „Проблема „північних територій” у російсько-японських відносинах”

Методичні рекомендації:

Відповідаючи на *перше питання*, сконцентруйте увагу на особливостях зовнішньої політики Японії після Другої Світової війни, суті „доктрини Йосидо”, Сан-Францискому мирному договору, японо-американських договорах: договорі безпеки 1951 р., договорі про дружбу, торгівлю і мореплавство 1953 р., угоді про допомогу в забезпеченні взаємної оборони 1954р., японо-радянських відносинах.

Відповідаючи на *друге питання*, особливу увагу зверніть на договір 1960 р. про взаємне співробітництво і гарантії безпеки між Японією і США, на розкол у японському суспільстві щодо оцінок формування зовнішньої політики, на події початку 1970-х рр. які внесли корективи в зовнішню політику Японії, на пріоритетних інтересах Японії в Південно-Східній Азії.

Відповідаючи на *третє питання* зверніть увагу на специфіку формування зовнішньої політики Японії в 1990-х рр., принципи та географічну спрямованість зовнішньої політики сучасної Японії.

Література:

Основна:

1. Васильев Л.С. История Востока: В 2-х т. – М., 1993.
2. История Японии (1945-1975). - М., 1978.

3. Козицький А. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – 1999): Курс лекцій. – Львів., 2000.
4. Кутаков Ю. Д. Очерки новейшей истории Японии (1918-1963). – М., 1965.
5. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 70-ті роки): Підручник / В.А. Манжола, М.М. Білоусов та ін. – К., 1999.
6. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980 – 2000 роки): Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень та ін. – К., 2001.
7. Накасонэ Я. Государственная стратегия Японии в XXI веке. – М., 2000.
8. Пинаев Л.П. Эволюция военной политики Японии (1951 – 1980). – М., 1982.
9. Сергійчук І. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець ХХ ст.). – Суми., 2002.
10. Шергін С.О. Азіатсько-тихоокеанський регіон історія і сучасність. – К., 1993.

Додаткова:

1. Алиев Р.Ш. Внешняя политика Японии в 70-х – начале 80-х годов. – М., 1986.
2. Алиев А. Япония: традиции и внешняя политика // Проблемы Дальнего Востока. – (далее - ПДВ). - 1990. - № 1.
3. Арин О. Миф об Азиатско-Тихоокеанском регионе // ААС. – 1998. - № 1.
4. Арин О. Геометрия взаимозависимости // ААС. – 1998. - № 3.
5. Архипов В. Плюсы и минусы интеграции // ААС. – 1998. - № 2.
6. Бунин В. Завершение очередной реформы японо-американского союза безопасности // ПДВ. - 1999. - № 6.
7. Бурмистров П. Япония - КНДР: обострение северо – корейской ядерной проблемы // ААС. – 2005. - № 6.
8. Галузин М. Размеренная поступь в отношениях с Японией // Международная жизнь. – (далее – МЖ). – 2000. - № 10.
9. Гребенщиков Э. Россия в АТР: политические перемены и экономические константы // Мировая экономика и международные отношения. – (далее - МЭ и МО). – 2000. - № 5.
10. Зайцев В. Славинский Б. Россия и Япония: 40-летие восстановления дипломатических отношений // МЭ и МО. - 1996. - № 10.
11. Кимура Х. Японское направление внешней политики России (взгляд из Японии) // МЭ и МО. - 2003. - № 3.
12. Костенко Ю. Україна – Японія: грані співробітництва // Політика і час. – (далі – ПіЧ). – 2004. - № 9.
13. Кошкин А.А. Проблема мирного урегулирования с Японией. Исторический аспект // Вопросы истории. – (далее – ВИ). – 1997. - № 4.

14. Кошкин А. СССР – Япония на излете „холодной войны” // ААС. – 2005. - № 6.
15. Крупянко М., Арешидзе Л. Концепция национальной безопасности // ААС. – 1999. - № 3.
16. Крупянко М., Арешидзе Л. Новые задачи старого союза // ААС. - 2000. - № 5.
17. Кутаков Л. Москва-Токио: очерки дипломатических отношений. - М., 1988.
18. Кутаков Л. Исторические свидетельства в пользу японо-русского добрососедства // МЖ. – 1998. - № 9.
19. Латышев И. Есть ли основания у Японии именоваться сверхдержавой? // ААС. – 1996. - № 2.
20. Латышев И. договор безопасности, таящий угрозу // ААС. - 1998. - № 3.
21. Мальцев О. Экономическая интеграция в АТР // МЭ и МО. - 1995. - № 9.
22. Мосяков Д. Очередная схватка // ААС. – 2002. – № 6.
23. Ноеов М.Г. США - Япония: зрелое партнерство на фоне экономической конкуренции // США - Канада: политика и экономика. – (далее – США - Канада). - 1995. - № 4.
24. Паркинский А. Американо-японское противоречие. - М., 1987.
25. Рамзес В. Япония и мир: на встречах курсах // МЭ и МО. - 1996. - № 2.
26. Стефашин В.В. Система принятий военно-политических решений в Японии // Восток. – 1997. - № 3.
27. Тайвань и Корея под влиянием Японии: особенности и результаты колониальной политики // Восток. – 1999. - № 6.
28. Тургиева А. „Курильский узел” в российско-японских отношениях (1990 – 2004) // ААС. – 2005. - № 4, 5.
29. Уткин А.И. США - Япония: вчера, сегодня, завтра. - М., 1990.
30. Дашкевич М. Японське сонце світитиме Україні // ПіЧ. - 1995. - № 5.
31. Целишев И. Япония как политический партнер // МЭ и МО. - 1994. - № 5-6.
32. Шергин С. Япония 90-х: взгляд из Киева // Зеркало недели. - 1995. - № 3.

Тема: Зовнішня політика КНР

(2 год.)

План:

1. Зовнішня політика Китаю в 1960-х роках.
2. Зовнішня політика в 1969 – 1976 рр.
3. Зовнішня політика КНР у сучасних умовах.

Реферати:

„Трансформація зовнішньої політики Китаю після смерті Мао Цзедуну”
„Територіальні проблеми Китаю у відносинах із сусідніми країнами”

Методичні рекомендації:

Відповідаючи на *перше питання*, особливу увагу зверніть на гасло зовнішньої політики „Завдати ударів обома руками”, на погіршення радянсько-китайських відносин, на тезу про „загрозу з Півночі”, підтримку Китаю країн що розвиваються, концепцію революційних воєн, вплив „культурної революції” на зовнішню політику.

Відповідаючи на *друге питання*, зверніть увагу на сутичку збройних сил КНР та СРСР навесні 1969 р. в районі р. Уссурі, стримке зближення Китаю з США, теорію „трьох світів”. Розкрийте причини зміни зовнішньої політики КНР після смерті Мао. Охарактеризуйте еволюцію зовнішньополітичної доктрини, головні проблеми та напрямки зовнішньої політики. Визначіть значення „тайваньського фактору” в політиці Китаю.

Відповідаючи на *третє питання*, зосередитись на зовнішньополітичній концепції КНР початку 1980-х - 1990-х рр. та основних напрямках зовнішньої політики: китайсько-американських відносинах, китайсько-радянських, китайсько-українських, китайсько-японських, відносинах КНР з західноєвропейськими країнами та країнами Східної Європи. Охарактеризуйте основні принципи та напрямки зовнішньої політики сучасного Китаю.

Література:

Основна:

1. Борисов О.Б., Колосков Б.Т. Советско-китайские отношения 1945-1980 гг. - М., 1980.
2. Бажанов Е. Советско-китайские отношения (уроки истории и современность) // Новая и новейшая история. - (дальше – ННИ). – 1999. - № 2 -3.
3. Васильев Л. С. История Китая. - М., 1998.
4. Васильев Л.С. История Востока: В 2-х т. – М., 1993.
5. Внешняя политика стран Ближнего и Среднего Востока / Под. ред. А. Куценкова. - М., 1984.
6. Внешняя политика и международные отношения КНР / Под. ред. Г.В. Астафьева. В 2-х т. – М., 1974.
7. Внешняя политика КНР. О сущности внешнеполитического курса современного китайского руководства. – М., 1971.
8. Ганшин Г., Жигулева В. Китай устремляется в XXI век // Свободная мысль. – 1996. - № 5.
9. История стран Азии и Африки в новейшее время. – М., 1979. – Ч.2.

10. Китай в новое и новейшее время. - М., 1981.
11. КНР. – М., 1980.
12. Козицкий А. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – 1999): Курс лекцій. – Львів., 2000.
13. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980 – 2000 роки): Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень та ін. – К., 2001.
14. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 70-ті роки): Підручник / В.А. Манжола, М.М. Білоусов та ін. – К., 1999.
15. Новое в изучении Китая. – М., 1988.
16. Олисов И. Китай в мировых процессах // МЖ. – 2002. - № 3.
17. Энциклопедия нового Китая. – М., 1989.

Інтернет – сайти:

1. Газета „Жэньминь Жибао” // [http:// russian. people. com](http://russian.people.com).

Додаткова:

1. Азовский И. Этапы и перспективы делового сотрудничества // ААС. – 1998. - № 4.
2. Арин О. Миф об Азиатско-Тихоокеанском регионе // ААС. – 1998. - № 1.
3. Арин О. Геометрия взаимозависимости // ААС. – 1998. - № 3.
4. Бурлацкий Ф. Мао Цзедун и его наследие. – М., 1979.
5. Венпин Хе Китай – Африка: полвека сотрудничества при „любой погоде” // ААС. – 2002. - № 12.
6. Галенович Ю. США и Китай: за фасадом сотрудничества // США - Канада. – 1998. - № 9.
7. Галенович Ю. Подводные камни договора // ААС. – 2002. - № 5.
8. Гончаров С., Даньхуэй Ли. „Пограничный вопрос” закрыт навсегда // ААС. – 2004. - № 8.
9. Гончарук А. Основа - стабільність, мета - розвиток, засіб- реформи: Китай на порозі нового тисячоліття // ПіЧ. – 2000. - № 1-2.
10. Гребенщиков Э. На перекрестках азиатской дипломатии // ААС. – 2004. - № 9.
11. Делюсин Л. Подоплека недавнего конфликта // ААС. – 1999. - № 7,8.
12. Занегин Б.Н. США и Китай: конфликтный потенциал // США – Канада. – 1999. - № 3-4.
13. Зотов О.В. „Евразийские Балканы” в геополитике Китая: значение для России // Восток. – 2001. - № 4.
14. Костин Л. Китай, Россия, мир // ААС. – 2000. - № 3.
15. Киреев Г. Долгий путь к „шанхайской пятерке” // МЖ. – 2003. - № 3.
16. Ларин А. Тайваньский сепаратизм вне закона // ААС. – 2005. - № 8.
17. Ливишин С.В. Китай и Африка в нач. XXI века: принципы и формы сотрудничества // Восток. – 2002. - № 5 (сентябрь – октябрь).

18. Маргелов М. Российско-китайские отношения: на высшей точке развития // МЖ. - 2003. - № 9 -10.
19. Михеев В. Перед новым выбором // ААС. – 2000. - № 4.
20. Михеев В. Российско-китайские отношения: успехи и новые вызовы России // ААС. – 2005. - № 1.
21. Оверхолт Уильям. Может ли распасться Китай // За рубежом. - 1996. - № 30.
22. Охотников К. „Афганская западня” // ААС. – 2002. - № 9.
23. Павлов В. Если завтра война // ААС. – 2002. - № 6.
24. Федотов В. Как мы шли к нормализации с Китаем // МЖ. – 2003. - № 8.
25. Саруханян С. Сдержанный оптимизм (Заметки о российско-китайских отношениях) // МЭ и МО. – 2005. - № 6.
26. Семин А. И партнеры, и соперники // ААС. – 1998. – № 9.
27. Скосырев В. Россия – Китай: мост в будущее // ААС. – 2001. - № 9.
28. Стефашин В. Современная ядерная стратегия Китая // ААС. – 1996. - № 2.
29. Цзинцзе Л. Китайско-российские отношения и американский фактор // ААС. – 2002. - № 3.
30. Шаосин В. Прошлое и будущее китайско-российских отношений // ААС. – 2002. - № 1.
31. Шаумян Г. Индийско-китайская граница: перспективы урегулирования проблемы // ААС. – 2001. - № 9.

Тема: Країни Корейського півострова
(2 год.)

План:

1. Зовнішня політика Корейської Народно-Демократичної Республіки.
2. Зовнішньополітична діяльність Республіки Корея.
3. Проблема об'єднання у відносинах держав Корейського півострова.

Реферати:

„Війна у Кореї 1950-1953 рр.”

„Мирне врегулювання на Корейському півострові”

Методичні рекомендації:

Розпочніть заняття з реферату „Війна у Кореї 1950-1953 рр. ”. Зосередитесь на основних етапах, підсумках та наслідках війни.

Відповідаючи на *перше питання*, зверніть увагу на те, що зовнішня політика КНДР після війни була під впливом Радянського Союзу, а з

початком 1990-х рр. міжнародний авторитет країни виявився підірваним - через здійснення таємної ядерної програми.

Відповідаючи на *друге питання*, зосередитись на основних напрямках зовнішньої політики РК: відносинах РК зі США, Японією, Китаєм, колишніми соціалістичними країнами Східної Європи, Росією та Україною.

Відповідаючи на *третє питання*, виділіть етапи та проблеми мирного врегулювання на півострові. Розкрийте суть основних напрямів „політики потепління.”

Література до рефератів:

„Війна у Кореї 1950-1953 рр”.

1. Бабилов М.А. Фальсифікація // Гласність. – 1996. - № 5 – 6.
2. Бабаков С. Приказ был такой // ЭП. – 2000. - № 26.
3. Ванин Ю. Некоторые аспекты корректировки исследований по истории Кореи // ПДВ. - 1996. - № 5.
4. Воронцов А.В. Белые пятна в истории Корейской войны // ААС. - 1997 - № 12.
5. Воронцов А.В. Как принималось решение о вводе китайских добровольцев в Корею в 1950 г. // ННИ. - 1998. - № 2.
6. Дук Ким Юн. Великие державы и корейский вопрос// ААС. – 1996. - №4.
7. Ки Кван Со. Московское совещание министров иностранных дел (1945) и раскол Кореи // ПДВ. – 1997. - № 5.
8. Мельников Е. Корейская война 1950 - 1953 гг. Размышления о причинах конфликта и его действующих лицах // МЖ - 1995. - № 8.
9. Орлов А.С. Советская авиация в корейской войне 1950-1953 гг. // ННИ. - 1998. - № 4.
10. Почтарев А.Н. Из истории советско-корейских отношений в 20-50-е годы // ННИ. – 1999 - № 5.
11. Славинский Б. Корейская война 1950 - 1953 гг.: современное переосмысление // ПДВ. - 1991. - № 2.
12. Табаков С. Приказ был такой: бои вести только над северной Кореей // ЗН. – 2000. – 17 июля.
13. Талинский А. Корейская война: 50 – лет спустя // Посев. – 2000. - № 6.
14. Тарасов В.А. Страна утренней свежести в сумерках смерти // ВИЖ. - 1996. - № 2.
15. Торкунов А.В. Загадочная война. Корейский конфликт 1950 - 1953 гг. - М., 2000.
16. Торкунов А. Корейский вопрос // МЖ. – 2003. - №5.
17. Усов В. Кто направил китайских добровольцев? // ПДВ. - 1990. - № 6.

18. Участие СССР в Корейской войне. Новые документы // ВИ. – 1994. - № 11-12.

„Мирне врегулювання на Корейському півострові”

1. Булычев Г. Национализм и интернационализм (уроки корейского опыта) // МЭ и МО. - 1996. - № 8.
2. Воронцов А. Россия и корейский полуостров в системе международных отношений на Дальнем Востоке в 90-е гг. // ПДВ. - 1997. - № 3.
3. Денисов В. Межкорейское урегулирование и интересы России // МЖ. – 2002. - №6.
4. Касаткин Д. Корейцам – единый дом // ААС. – 1995. - № 2.
5. Ким Юн Дук. Великие державы и корейский вопрос // ААС. - 1996. - № 4.
6. КНДР выходит из подполья // ЭП. – 2000. - № 24.(9 – 15 июня).
7. Корея должна быть единой (круглый стол) // ПДВ. – 1996. - № 4.
8. Кучерук Д. Корейское воссоединение – начало новой эры? // ЗН. – 2000 - № 38.
9. Кутахов В. Две корей движутся друг к другу // ЭП. – 2002. - № 40 (27 сентября – 3 октября).
10. Межкорейское урегулирование и интересы России // МЖ. – 2002. - № 1.
11. Моисеев В. На корейском полуострове // МЖ. – 1997. - № 3.
12. Пакт о ненападении между двумя Кореями // Известия. – 1991. – 14 декабря.
13. Політичний сюрприз // Молодь України. – 2000. – 2 листопада.
14. Скорботюк И. О воззрениях корейцев на объединение // ПДВ. – 1998. - № 2.
15. Соколовский М. Конец полувековой вражды // ЗН. – 2000. – 15-21 апреля.
16. Ткаченко В. Последствия объединения Кореи для России и безопасность в СВА // ПДВ. – 1997. - № 4.
17. Толорая Т, Яковлев П. Как развязать „корейский узел” // МЖ – 1999. - № 3.
18. Толорая Г. Корейский полуостров и Россия // МЖ .- 2002. - № 12.
19. Фуркало В. Перемиръя, що затягнулося на півстоліття // ПіЧ. – 2003. - № 81 (серпень).
20. Юн Дэ Кю. „Солнечная политика”: итоги и перспективы // ААС. – 2003. - № 4.

Література:

Основна:

1. Козицький А. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – 1999):

- Курс лекцій. – Львів., 2000.
2. Литвин В.М. Україна: досвід та проблеми державотворення 90-ті рр. ХХ ст. - К., 2001.
 3. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980 – 2000 роки): Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень та ін. – К., 2001.
 4. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 70-ті роки): Підручник / В.А. Манжола, М.М. Білоусов та ін. – К., 1999.
 5. Сергійчук І. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець ХХ ст.). – Суми., 2002.

Додаткова:

1. Володин Д.А. США и Северная Корея: от Буша – старшего к Бушу – младшему // США – Канада. – 2003. – № 3 (март).
2. Денисов В Ядерный кризис на корейском полуострове // МЖ. – 2004. - № 10.
3. Денисов В. Ядерная проблема Корейского полуострова // Полис. – 2004. - № 5.
4. Кирьянов О. Ядерная программа КНДР: дипломатическое уравнение шестой степени // ААС. – 2004. - № 6.
5. Кулініч М., Матвійчук В. Ядерна програма КНДР „велика гра” чи реальна загроза? // ПіЧ. – 2004. - № 5.
6. Кунадзе Г. В позе агресивного нищого // НВ. – 2003. - № 4.
7. О Ен Иль. Не все надежды оправдались // ААС. – 2002. - №9.
8. Санжиев А. Военно-техническое сотрудничество России и Республики Корея // МЭ и МО. – 2005. - № 8.
9. Торкунов А. Корейский вопрос // МЖ. - 2003. - № 5.
10. Торкунов А., Денисов В. Россия – Корея: взгляд из прошлого в настоящее // МЭ и МО. - 2005. - № 1.
11. Шин В. Страсти вокруг ядерной программы // ААС. – 1998. - № 6

Тема: Близький та Середній Схід в системі міжнародних відносин.

Заняття 1. Створення держави Ізраїль. Арабо-ізраїльські війни.
(2 год.)

1. Причини арабо-ізраїльських війн.
2. Створення держави Ізраїль. Перша арабо-ізраїльська війна 1948-1949 рр.
3. Війна 1956 року та її значення.
4. Ізраїльська агресія 1967 року. „Шестиденна війна”.

Заняття 2. Боротьба за політичне врегулювання близькосхідного конфлікту наприкінці 1960 – 1970-х рр.

(2год.)

1. Арабо-ізраїльська війна 1973 р.. Женевська мирна конференція.
2. Агресія проти Лівану 1978 р. Операція „Літані”.
3. Кемп-Девідський процес 1978-1979 рр. та його наслідки.
4. Палестинська проблема.

**Заняття 3. Близькосхідний мирний процес у 1980-ті рр. - на початку
XXI ст.
(2год.)**

1. Агресія Ізраїлю проти Лівану 1982 – 1983 р.
2. Перша інтифада 1987 – 1996 рр.
3. Друга інтифада 2000 – 2004 рр.
4. Герцлійська конференція 2004 р. та її рішення.
5. Виведення ізраїльських військ із сектора Газа у серпні-вересні 2005 р.

Реферати:

- „Утворення держави Ізраїль (1948 р)”
- „Політичний портрет Ясіра Арафата”
- „Створення та діяльність ОВП”
- „Проголошення незалежності держави Палестина у 1988 р.”
- „Арабо-ізраїльські переговори 1991 – 1995 рр.”

Методичні рекомендації до занять:

1. Сіоністський рух. Декларація Балфура (1917 р.). Єврейські поселення. Причини арабо-ізраїльських війн. Процес створення держави Ізраїль (1948 р.). Роль ООН. Зародження арабо-ізраїльського конфлікту. Причини та наслідки першої арабо-ізраїльської війни (1948 – 1949 рр.). Суецька криза 1956 р. „6-денна” війна 1967 р. і розширення територіальних надбань Ізраїлю. Поглиблення близькосхідної кризи.

2. Четверта арабо-ізраїльська війна 1973 р., поразка арабських країн. Початок урегулювання близькосхідного конфлікту. „Зона безпеки”. Агресія проти Лівану 1978 р. Операція „Літані”. Наслідки. Мирний договір Єгипту та Ізраїлю (1979 р.) та його наслідки. Проблема палестинських біженців. Виникнення ФАТХ. Ясир Арафат. Програма боротьби для палестинців. Створення Організації Визволення Палестини (1964 р.)

3. Агресія Ізраїлю проти Лівану 1982 – 1983 р. Операція „Мир Галілеї”. Наслідки. Палестинська проблема. Перша інтифада 1987 – 1996 рр. Мадридська мирна конференція 1991 р. Таємні переговори в Осло у 1993 р. Урегулювання відносин з Йорданією (1994 р.). Етапи надання палестинцям обмеженої автономії. Друга інтифада 2000 – 2004 рр. „Дорожна карта”.

Терористичні акти. Будівництво стіни. Герцлійська конференція 2004 р.
Виведення ізраїльських військ із сектора Газа у серпні-вересні 2005 р.

На протязі занять заповнити таблицю „Арабо – ізраїльські війни”.

Дата	Назва	Учасники	Результати
------	-------	----------	------------

Література до рефератів:

1. Гісем О. Створення держави Ізраїль. Арабо – ізраїльські війни // Історія в школі. – 2002. - № 10 (жовтень).
2. Стрижов Ю. Советский Союз внес весомый вклад в создание государства Израиль // Азия и Африка сегодня. – (далее – ААС). – 1998. - № 5.
3. Стрижов Ю. СССР и создание государства Израиль // Международная жизнь. – (далее –МЖ.). – 1995. - № 11 - 12.
4. Тарасенко В. В останні хвилини перед голосуванням: біля витоків створення держави Ізраїль: Спогади // Політика і час. – (далі – ПіЧ) – 1997. - №1.
5. Хейфец М. Ниспровержение кумиров: как повлияло создание Израиля на главные идеологии XX века? // Новое время. – (далее – НВ). - 1998. - № 18 - 19.

1. Беленькая М. Арафат: лидер и его наследие // ААС. – 2005. - № 4.
2. Носенко В. Винтовка или оливковая ветвь?: [полит. порт. лидера Палестины Я. Арафата] // НВ. – 1989. - № 35.
3. Последнее прибежище Арафата // НВ. – 2003. - № 39.
4. Сейранян Б. Ясир Арафа т // ААС. – 1998. - № 10.

Література:

Основна:

1. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980 - 2000 роки): Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень та ін. – К., 2001.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підручник / В.А. Манжола, М.М. Білоусов та ін. – К., 1999.

Додаткова:

1. Аль Сайед Адит. Мир в обмен на землю: пути урегулирования палестино – израильского конфликта // МЖ. - 1998. - № 5.

2. Бакланов А. Ближневосточний узел противоречий // МЖ. - 2004. - № 4 – 5.
3. Беленькая М. Палестинцы выбрали преемника Арафата // Известия. – 2005. – 11 января.
4. Варбанець П. Кому належатими Єрусалим? // День. – 2001. – 9 червня.
5. Волков А. Религиозный экстремизм и палестинская проблема // ААС. – 1998. - № 5.
6. Гаспарян А. Ударом на удар // Литературная газета. – 2002. - № 10.
7. Горелик М. Роковая ошибка Сталина: государству Израиль – 50 лет // НВ. – 1998. - № 18 – 19.
8. Гусаров В.И. Ближневосточное урегулирование: проблемы и перспективы // Восток. – 1998. - № 2.
9. Демлеи Д. К чему пришли за полвека // За рубежом. – 1997. – 28 ноября. – 4 декабря.
10. Дубина О. Конфлікт довжиною три тисячі років // Українське слово. – 2000. – 26 жовтня – 1 листопада.
11. Единственный вариант мира на Ближнем Востоке – создание Палестинского государства // Киевские ведомости . – 1997. – 19 июля.
12. Закут Салах. Вихід із Гази: погляд палестинця // Дзеркало тижня. – 2005. - № 34(562). – 3 вересня.
13. Израиль. План Шарона // ААС. – 2004. - № 6.
14. Ізраїльсько-палестинські переговори, які розпочалися 11 липня в Кемп-Девіді, зайшли у глухий кут // Українське слово. – 2000. - № 29 (20 – 26 липня).
15. Ильинский М. Сегодня в Израиле. Взгляд из Тель – Авива // ААС. – 2004. - № 7.
16. Киселев В. Махмуд Аббас // ААС. – 2005. – № 7.
17. Киселев В., Марака Рами. Перспективы урегулирования палестино-израильского конфликта // ААС. – 2005. - № 3.
18. Кислов А. Арабо-израильский детонатор // МЖ. – 2004. - № 9.
19. Ліпкан В. Меч землі обітованої // Форпост (Міліція України) . – 2001. - № 2.
20. Лукін В. Ізраїль – Палестина: важний діалог // Україна і світ сьогодні. – 1998. – 21-27 листопада.
21. Лукін В. Ізраїль – Палестина: проміжний мир краще сварки // Демократична Україна. – 1998. – 19 листопада.
22. Лукін В. Прорив у близькосхідному мирному процесі // Демократична Україна. – 1999.- 28 вересня.
23. Лукін В. Крок до миру чи перша поразка?: [Ізраїль виводить свої війська з південного Лівану] // Українське слово. – 2000. - № 22 (червень).
24. Лукін В. Ізраїль – Сирія: мир вимагає жертв // Демократична Україна. – 2000. – 13 січня.

25. Лумпянский А., Русаков. Великое рукопожатие (начало израильско – палестинского примирения) // НВ. – 1993. - № 39.
26. Магда Є. Близькосхідна криза: ретроспектива та прогноз // Нова політика. – (далі – НП). - 2001. - № 4.
27. Мазен А. Взгляд в будущее // ААС. – 1998. - № 10.
28. Маначинський О. Ізраїль виводить війська з Лівану // Україна і світ сьогодні. – 2000. - № 21.
29. Маначинський О. Близький Схід, озброєний і небезпечний // Піч. – 2004. - № 10.
30. Маршруты „Дорожной карты”. Палестина – израильский конфликт // ААС. – 2003. - № 12.
31. Медведко Л. В поисках утраченного времени: Палестина. Полвека страданий и борьбы // ААС. – 1998. - № 10.
32. Нойбергер Беньямин. Через компромиссы к миру // ААС. -1995. - № 5.
33. Носенко Т. Разделенный город Иерусалим // МЖ. – 1999. - № 5.
34. Озеров О. Post – Arafat Ближний Восток // МЖ. – 2004 № 11- 12.
35. Палестина после Арафата: надежда на мир // Дипломатический мир. – 2005. - № 1. – 19 – 26 января.
36. Палестинцы об Израиле // ААС. – 2004. – № 7.
37. Підкова І. Чи з`явиться світло в кінці тунелю? // Час. – 1996. – 11 жовтня.
38. План Шарона: по отделению от палестинцев // ААС. – 2004. - № 6.
39. Поляковский О. Шарон – эль – Шейх – новая надежда на выход из тупика: переговоры А. Шарона и М. Аббаса // ЭП. – 2005. - № 8.
40. Посувалюк В. Мир и безопасность на Ближнем Востоке – достижима ли цель? // МЖ. – 1998. - № 10.
41. Пырлин Е.Д. Ближневосточный узел: как все завязывалось // Восток. – 2000. - № 5 (сентябрь – октябрь).
42. Салтанов А. В Ираке, на Ближнем Востоке и в Африке // МЖ. – 2004. - № 11-12.
43. Сатановский Е. Палестинская проблема – век XXI // МЖ. – 2003. - № 11.
44. Соколовский М. Израиль – Сирия: состоится ли очередное ближневосточное примирение? // Зеркало недели. – 2000. - № 1 – 2.
45. Солодкий С. Палестинська державність: бути чи не бути? // День. – 2000. - № 15 (листопад).
46. Супонина Е. Кэмп-Дэвид-2 // НВ. – 1998. - № 43 - 44 (8 ноября).
47. Супонина Е. Переговоры которые потрясли мир: израильско – палестинские отношения // НВ. – 1998. - № 36.
48. Тураджаев В., Миронов Л. Полвека на пороховой бочке // ААС. – 1998. - № 5.
49. Фаед Мустафа. Проблема Иерусалима в свете международного права // ААС. – 2005. - № 6.
50. Хайри Орейди. „Соглашения в Осло создают реальную базу для

- урегулювання ближневсхідного кризису” // ААС. – 1998. - № 10.
51. Хусейн Навасех Мустафа Хамуд Хусейн. Проблеми ближневсхідного урегулювання: позиція Йорданії // ААС. – 1999. - № 1.
52. Черда М. Ізраїль залишається в Ізоляції // Дзеркало тижня. – 2000. - № 21.
53. Чистяков А., Якушев М. Мир на Близькому Востокі тільки сниться? // МЖ. – 2001. - № 4.
54. Чувахін Д. Ізраїль напередодні розриву дипломатичних відносин в 1967 г. // МЖ. – 1994. - № 9.
55. Шейн А. Рубежі Близького Востку урегулювання // МЖ. - 1996. - № 1.
56. Едельштейн Ю. „Головне досягнення за 50 років – існування Ізраїлю” // ААС. – 1998. - № 5.
57. Епштейн А., Урицький М. Шестиденна війна і сучасна політична динаміка на Близькому Востокі // Восток.-2003. – № 2 (березень – квітень).

Інтернет сайти:

1. Близький восток // lenta. ru.
2. Зюкова О.А. Герцльїнська конференція 2004 г.: нові тенденції во зовнішній політиці Ізраїлю // <http://www.iimes.ru/rus/stat/2005/22-01-05.htm>.
3. Мамед-заде П.Н. Реакція міжнародного суспільства на виведення ізраїльських поселень з сектора Гази // <http://www.iimes.ru/rus/stat/2005/30-08-05.htm>.
4. План урегулювання палестинсько-ізраїльського конфлікту. Повний текст // vip.lenta.ru.
5. Умови миру: Палестинське суверенітет в обмін на безпеку Ізраїлю // vip.lenta.ru.
6. Епштейн А.Д. Ізраїль і арабський світ після реалізації „плану розмежування” // <http://www.iimes.ru/rus/stat/2005/02-09-05.htm>.

Тема: Ірак в системі міжнародних відносин (2 год.)

План:

1. Ірано-іракська війна 1980 – 1988 рр.
2. Агресія проти Кувейту (1990 р.). Роль ООН у врегулюванні конфлікту.
3. Військово-політичне становище навколо Іраку напередодні війни 2003 р.
4. Агресія США проти Іраку.

Реферат:

„Загальна характеристика регіону Персидської затоки, його складова в системі міжнародних відносин”

Методичні рекомендації:

Причини та хід ірано-іракської війни 1980 – 1988 рр. Наслідки. Вплив війни на відносини в регіоні. Коректировка зовнішньополітичного курсу Іраку після війни. Американська політика в роки ірано-іракської війни.

„Кувейтська криза” та резолюція СБ ООН 29 листопада 1990 р. Операція „Буря в пустелі”. Реакція арабського світу, великих держав, ООН, Росії та України на конфлікт. Дія режиму санкцій СБ ООН. Наслідки для Іраку та Близького та Середнього Сходу. Операція „Шок та трепет” 2002 р..

Військово-політичне становище навколо Іраку напередодні війни 2003 р. США – єдиний гарант політичної стабільності на Близькому Сході.

Агресія США проти Іраку. Основні військово-політичні події. Загальні підсумки війни.

Література:

Основна:

3. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980 - 2000 роки): Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень та ін. – К., 2001.
4. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підручник / В.А. Манжола, М.М. Білоусов та ін. – К., 1999.

Додаткова:

1. Абдулла Юсеф Эль-Гунейм. Понес ли Ирак территориальный ущерб в результате демаркации границ с Кувейтом? // ААС. – 1999. - № 4.
2. Боровой Я. Серебряная пуля для Саддама // НВ. - 2000. – №15 (16 апреля).
3. Вьетнам в Ираке? // ААС. – 2004. - № 3.
4. Геворкян Р. Ирак – Иран: прошлое и настоящее // ААС. – 2004. - № 3.
5. Герасимов Г. Хусейниада, акт первый // НВ. – 2002. - № 42
6. Дунаев В. Так называемая победа // Известия. – 2001. – 4 июня.
7. Ивокян Р. Ирак – Иран: прошлое и настоящее. Вьетнам в Ираке? // ААС. – 2004. - № 3.
8. Коломієць П. Нова буря увірвалася в пустелю. Війна в Іраку: огляд версій // ПіЧ. - 2003. - № 4.
9. Корж Г. Что ожидает Ирак? // Независимость. – 1999. – 24 марта.
10. Кунадзе Г. С.Хусейн как зеркало мирового несовершенства // НВ. – 2002. - № 40 (6 октября).

11. Маначинський О. У болотах Месопотамії (Операція „свобода Іраку” та її наслідки) // ПіЧ. – 2004. - № 9.
12. Медведко Л. Расщепление „Оси зла” // ААС. – 2004. – 2, 4.
13. Миняжетдинов И. Россия – Ирак: из истории становления отношений // ААС. – 2005. - № 6.
14. Мирский Г. Ирак после Саддата // Известия. – 2003. - № 61 (8 апреля).
15. Попов И.М. „Буря в пустыне”: Война в зоне Персидского залива 1990-1991 гг. - М., 1992.
16. Примаков Е. Предлагалось С. Хусейну отказаться от поста президента и провести демократические выборы // МЖ. – 2003. - № 12.
17. Салтанов А. В Ираке, на Ближнем Востоке и в Африке // МЖ. – 2004. - № 11 - 12.
18. Сидорчук А. Саддамівській режим повалено, що далі? // Робітничка газета. – 2003. - № 65 (6 февраля).
19. Сяюнь Цян. Война в Ираке – вызов системе международных отношений // ААС. – 2004. - № 1.
20. Титоренко В. Садам Хусейн пленен // МЖ. – 2004. - № 1.
21. Трифонов Е. Игра в прятки // НВ. – 2003. - № 7(16 февраля).
22. Федченко Є. Що видно у вікно можливостей? Близькосхідна політика Ізраїлю та США після війни в Іраку // ПіЧ. – 2004. - № 2.
23. Цян Сяюнь. Война в Ираке – вызов системе международных отношений // ААС. – 2004. - № 1.
24. Чалий С. Иракська криза чи криза світоустрою? // Сучасність. – 2003. - № 7-8.
25. Чародеев Г. Багдад и багдадцы за день до войны // Известия. – 2003. - № 30 (19 февраля).
26. Шиманський О. Війна після війни // Україна молода. – 2003. - № 66. (10 квітня).
27. Эггерт К. Нестрашны Саддаму никакие „бури”: через пять лет после войны в Персидском заливе // Известия. - 1996. – 16 января.
28. Сапир Жак. Вторая иракская война и франко-американские отношения // Восток. – 2004. - № 3.
29. Хазанов А.М. Новая геополитическая ситуация в Азии после войны в Ираке 2003 г. // Восток. – 2004. - № 6.
30. Шахбазян Г. Санкции ООН и их последствия // ААС. – 1996. - № 3.
31. Юрьев А. Ирак : война которой могло не быть // Посев. – 2003. – № 4.

Тема: Роль ісламського фактора в країнах Сходу
(2 год.)

План:

1. Особливості віровчення. Загальна характеристика ісламського фундаменталізму.
2. Ісламський екстремізм:
 - 2.1. Іран - експорт ісламської революції;
 - 2.2. Алжир;
 - 2.3. Єгипет;
 - 2.4. Судан.

Реферат:

„Міжнародний тероризм – загроза безпеки та стабільності Російської Федерації та Центральної Азії”

Методичні рекомендації:

Розкажіть про ісламську релігію, коли вона виникла, основні догмати та напрямки. Охарактеризуйте мусульманський світ та розкажіть про міждержавну структуру Організацію Ісламська Конференція.

Прослідкуйте історію виникнення і розвитку ісламського фундаменталізму пояснити причини активізації в 70-90-х рр. ХХ ст., чітко розмежуйте поняття ісламського фундаменталізму та ісламського екстремізму.

Розкрийте причини виникнення екстремізму та тероризму під символікою ісламу. Розкрийте суть понять „джихад”, „територія війни”, „територія миру”.

Зупиніться на конкретних прикладах діяльності ісламських екстремістів в Ірані, Алжирі, Єгипті й Судані. Схарактеризуйте зовнішню політику цих країн: головні проблеми та напрямки, причини еволюції зовнішньополітичного курсу. Зверніть увагу на персональний фактор, переплітання сучасних та традиційних релігійних факторів.

Література до рефератів:

1. Голунов С.В. Ислам в СНГ (по материалам работ политологов) // Восток. – 1997. - № 5.
2. Коргунов В. Исламский экстремизм у границ СНГ // ААС. – 1999. - № 1.
3. Исламский мир и внешняя политика России. Дискуссия // МЖ. – 2005. - № 5.
4. Малашенко А.В. Ислам в Центральноазиатском обществе: динамика воздействия // Восток. – 1996. - № 5.

1. Ланда Р. Первые контакты русских с мусульманами // ААС. – 1996. - № 11.

2. Рассадин П. Глобализация, ислам и Россия // ААС. – 2004. - № 6.
3. Россия и Исламский мир: проблемы, предпосылки и перспективы долгосрочного взаимодействия „Нужен исламский дискус” // ААС. – 2005. - № 2.
4. Попов В. Исламский мир и Россия – движение навстречу // ААС. - 2005. - № 2.
5. Угрожают ли России исламизм и исламский фундаментализм? // ААС. – 1996.- № 2.
6. Юнусова А. Ислам в контексте российской истории // ААС. – 1998. - № 3.

Література:

Основна:

1. Бельский А., Рашковский Е. Индия и Россия: фундаменталистский вызов // Мировая экономика и международные отношения. – (далее - МЭ и МО). - 1997. - № 4.
2. Борисов А. Современные исламские течения: цели, стратегия, тактика // ААС. – 1997. - № 10.
3. Борисов А. Исламизм в странах Магриба: причины и последствия распространения // Восток. – 2004. - № 6.
4. Блешо Эрве. Джихад и универсальные ценности // Восток. - 1999. - № 3.
5. Виганд В.К. Глобализация мировой экономики и мир ислама// Восток. - 1999. - № 2.
6. Гайнутдин Р. Ислам против терроризма // ААС. – 2005. - № 6, 7.
7. Гусев М. Юго – восточная Азия: новые векторы внешних сил // ААС. – 2005. - № 7.
8. Гура В. Арабський світ: політичний іслам і суспільство // НП.- 2001. - № 1.
9. Гура В. Момент істини. „Війни 11 вересня”: Афганістан, Ірак... // ПіЧ. - 2003. - № 4.
10. Жданов Н.В. Исламская концепция миропорядка - М., - 1991.
11. Журавский А.В. Ислам в европейской христианской мысли // Восток. - 1995. - № 3.
12. Зарипов В.М. Коран читают по-разному // ААС. - 1994. - № 6.
13. Ислам в прошлом, настоящем и будущем // ААС. – 2004. - № 11.
14. Климов В. Ислам у політичному контексті // ПіЧ. – 1994. - № 8.
15. Ланда Р.Г. Исламский фундаментализм // ВИ. - 1993. - № 1.
16. Лукін В. На хвилі „Мусульманського ренесансу” // ПіЧ. - 1996. - № 8.
17. Малащенко А. Коммунизм в тени ислама // Восток. - 1993. - № 2.
18. Малащенко А. Ислам в политике и политика в исламе // ААС. - 1991. - № 8.
19. Малащенко А. Ислам. Возрождение, увиденное, но не оцененное //

- ААС. - 1995. - № 9.
20. Малащенко А. Тень ислама над Европой // МЖ. – 2004. – № 9.
 21. Малышева Д. Исламско-фундаменталистский проект в реалиях современного мира // МЭ и МО. - 1999. - № 7.
 22. Полонская Л.Р. Современный мусульманский фундаментализм: политический тупик или альтернатива развития // ААС. - 1994. - № 11.
 23. Попов В. Исламский фактор в мировой политике // ААС. – 2004. - № 1.
 24. Сагдеев А. Исламский фундаментализм - что это такое? // ААС. - 1994. - № 6.
 25. Степанянц М.Т. Мусульманские концепции в философии и политике в XIX – XX вв. - М., 1982.
 26. Севостьянов И. Исламский фундаментализм и исламский экстремизм - это не одно и то же // МЖ. - 1996. - № 5.
 27. Трофимов А.Н. Исламский фундаментализм в арабских странах // Восток. - 1992. - № 1.
 28. Черета М. Союз террористов. Ближний Восток может захлестнуть новая волна насилия // ЗН. - 2000 - № 27.
 29. Шевченко В. Ислам за мир // ААС. – 2005. - № 7.

Алжир:

1. Алжир // ЭП. - 1997. - № 2.
2. Алжирская спираль насилия // ЭП. - 1998. - № 18.
3. Боровой Я. Резня в Рамадан // НВ. - 1998. - № 2 - 3.
4. Долгов Б. Алжир. Надежда на возвращение мира // ААС. - 2000. - № 1.
5. История Алжира в новое и новейшее время. - М., 1992
6. Ланда Р.Г. Есть ли будущее у исламского фундаментализма в Алжире // Восток. - 1993. - № 1.
7. Ланда Р. Алжирская точка зрения на политический экстремизм // ААС. – 1995. - № 1.
8. Малышева Д. Алжирский конфликт: уроки для России // МЭ и МО. - 1996. - № 10.
9. Малышева Д. Алжирский конфликт // ЭП. - 1997. - № 2-3.

Египет:

1. Андреев А. Свет и тени города мертвых // НВ. - 1998 . - № 4.
2. Беляков Е. Египет. Афганский бумеранг // ААС. - 1996. - № 8.
3. Беляков В. Заслон исламскому радикализму // ААС. – 1997. - № 5.
4. Джеймс Уиттингтон. Египет: терроризм отступает // За рубежом. - 1996. - № 6.

5. Камлевская Я. Пример успешного противодействия терроризму // ААС. – 2004. - № 4.
6. Ражбадинов М.З. Политика государства в отношении исламских движений (на примере Египта 1990-х гг.) // Восток. – 2004. - № 4.
7. Шеленков Г. Бойня в самом центре Египта // ЭП - 1997. - № 47.

Судан:

1. Бабкин С. „Черная лисица” на тропе войны // ЭП. -1997 - № 6.
2. Иренин П. К победе исламизма // ЭП. - 1991. - № 49.
3. История Судана в новое и новейшее время. - М.,1992.
4. Малышев П. Судан: нефть и ислам // ЭП. - 1992. - № 15.
5. Шейх Хасанат Туарби. Судан. Ислам и вера // ААС. - 1994. - № 11.

Тема: Країни Африки в системі міжнародних відносин (2год.)

1. Становище Африки у 80 – 90 – ті рр. ХХ ст.
2. Пріоритети зовнішньої політики африканських країн.
3. Відносини між державами Африки:
 - 3.1. Північна Африка.
 - 3.2. Західна Африка.
 - 3.3. Східна Африка.
 - 3.4. Південна Африка.
 - 3.5. Центральна Африка

Література:

Основна:

1. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980- 2000 роки): Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень та ін. – К., 2001.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підручник / В.А. Манжола, М.М. Білоусов та ін. – К., 1999.

Додаткова:

1. Высоцкая Н. Что выиграла Африка от распада СССР // ААС. - 1997. - № 6.
2. Гусаров В.И. Россия – Африка: горизонты сотрудничества на международной арене // Восток. – 2004. - № 5.
3. Дегтярев Д. Китайская экспансия в Африку: „свято место пусто не бывает” // ААС. – 2005. - № 2.

4. Ильин Ю.М. Африка в меняющемся мире // Восток. – 1998. - № 2.
5. Кораблев Ю. Африка. Борьба за выживание в условиях глобализации // МЖ. – 2004. - № 10.
6. Крылова Н. Вооруженные конфликты В Африке глазами „российских африканок” // ААС. – 2004. - № 7.
7. Потемкин Ю.В. Интеграция в Африке: социально-политический аспект // Восток. – 1996. - № 5.
8. Роцин Г.Е. Опыт и потенциал экономического сотрудничества (Африка) // Восток. – 1996. - № 3.
9. Рунов Б. Новое в системе международной помощи Африке // ААС. – 2004. - № 2.
10. Сумбатян Ю. Роль армии в политической структуре Африки // ААС. - 1998. - № 11.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Криза колоніалізму та її чинники.
2. Етапи розпаду колоніальних систем.
3. Проголошення незалежності країн Азії та Африки.
4. Перша хвиля деколонізації.
5. Друга й третя хвилі деколонізації.
6. Декларація про деколонізацію ООН.
7. Бандунзька конференція країн Азії та Африки 18 – 24 квітня 1955 р.
8. Становлення руху афро-азіатської солідарності.
9. Становлення ідеології та практики Руху неприєднання.
10. Еволюція Руху неприєднання в 1960 – 1970-ті рр.
11. Діяльність Руху неприєднання в сучасних умовах.
12. Вибір шляхів модернізації та культурно-цивілізаційні блоки.
13. Створення осі Північ – Південь. Проблема нового міжнародного економічного порядку.
14. Зовнішня політика Японії у 1950-х рр. Післявоєнне мирне врегулювання.
15. Зовнішня політика Японії в 1950 – 1970-ті рр.
16. Доктрини зовнішньої політики Японії в період „холодної війни”.
17. Основні напрямки зовнішньої політики Японії в 1990-і рр. – на початку XXI ст.
18. Структура і географічна спрямованість зовнішньої політики Японії.
19. Японо – американські відносини.
20. Японія в Азіатсько – тихоокеанському регіоні (АТР).
21. Українсько – японські відносини.
22. Проблема „північних територій” в російсько - японських відносинах.
23. Доктрини зовнішньої політики КНР.
24. Зовнішня політика КНР в післявоєнний період.
25. Корейська війна та посилення „міжнародного престижу” КНР.
26. Зовнішня політика Китаю в 1960-х рр.
27. Зовнішня політика КНР в 1969 – 1976 рр.
28. Трансформація зовнішньої політики Китаю після смерті Мао Цзедуна.
29. Роль ССРСР в „будівництві соціалізму” в КНР.
30. Територіальні проблеми Китаю у відносинах із сусідніми країнами.
31. Зовнішня політика КНР у сучасних умовах.
32. Україно – китайські відносини.
33. Війна у Кореї 1950-1953 рр.
34. Зовнішньополітична діяльність Республіки Корея.
35. Міжнародні відносини та зовнішня політика Корейської Народно – Демократичної Республіки.
36. Відносини Республіки Корея зі США.
37. Розвиток південнокорейсько - японських відносин.

- 38.Співробітництво РК з країнами Південно – Східної Азії.
- 39.Південнокорейсько – китайські відносини.
- 40.Південнокорейсько – українські відносини.
- 41.Проблема об'єднання у відносинах держав Корейського півострова
- 42.Міжнародна позиція Індії та основні напрями її зовнішньої політики.
- 43.Китайсько – індійський збройний конфлікт 1962 р. та його вплив на міжнародні відносини.
- 44.Вплив кашмірської проблеми на індійсько – пакистанські відносини.
- 45.Бангладешська криза.
- 46.Актуальні проблеми зовнішньої політики Індії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Криза колоніалізму та її чинники.
2. Етапи розпаду колоніальних систем.
3. Проголошення незалежності країн Азії та Африки.
4. Перша хвиля деколонізації.
5. Друга й третя хвилі деколонізації.
6. Декларація про деколонізацію в ООН.
7. Крах мандатної системи на Близькому Сході. Проблема Сирії та Лівану.
8. Бандунзька конференція країн Азії та Африки 18 – 24 квітня 1955 р.
9. Становлення руху афро - азіатської солідарності.
10. Становлення ідеології та практики Руху неприєднання.
11. Еволюція Руху неприєднання в 1960 – 1970-ті рр.
12. Вибір шляхів модернізації та культурно-цивілізаційні блоки.
13. Створення осі Північ – Південь. Проблема нового міжнародного економічного порядку.
14. Зовнішня політика Японії у 1950-х рр. Післявоєнне мирне врегулювання.
15. Зовнішня політика Японії в 1950 – 1970-ті рр.
16. Доктрини зовнішньої політики Японії в період „холодної війни”.
17. Основні напрямки зовнішньої політики Японії в 1990-і рр.
18. Структура і географічна спрямованість зовнішньої політики Японії.
19. Японо – американські відносини.
20. Японія в Азіатсько – тихоокеанському регіоні (АТР).
21. Українсько – японські відносини.
22. Японо – американські відносини.
23. Проблема „північних територій” в російсько - японських відносинах .
24. Зовнішня політика КНР в післявоєнний період.
25. Корейська війна та укріплення „міжнародного престижу” КНР.
26. Зовнішня політика Китаю в 1960-х рр.
27. Зовнішня політика КНР в 1969 – 1976 рр.
28. Трансформація зовнішньої політики Китаю після смерті Мао Цзедуна.
29. Роль СРСР в „будівництві соціалізму” в КНР.
30. Територіальні проблеми Китаю у відносинах із сусідніми країнами.
31. Зовнішня політика КНР у сучасних умовах.
32. Україно – китайські відносини.
33. Війна у Кореї 1950-1953 рр.
34. Зовнішньополітична діяльність Республіки Корея.
35. Міжнародні відносини та зовнішня політика Корейської Народно – Демократичної Республіки.
36. Відносини Республіки Корея зі США.
37. Розвиток південнокорейсько - японських відносин.

- 38.Співробітництво РК з країнами Південно – Східної Азії.
- 39.„Північна дипломатія”Китаю.
- 40.Південнокорейсько – китайські відносини.
- 41.Південнокорейсько – українські відносини.
- 42.Проблема об`єднання у відносинах держав Корейського півострова
- 43.Міжнародна позиція Індії та основні напрями її зовнішньої політики.
- 44.Китайсько – індійський збройний конфлікт 1962 р. та його вплив на міжнародні відносини.
- 45.Вплив кашмірської проблеми на індійсько – пакистанські відносини.
- 46.Бангладешська криза.
- 47.Періодизація індо – пакистанських війн.
- 48.Сучасний стан індо – пакистанських відносин.
- 49.Актуальні проблеми зовнішньої політики Індії наприкінці ХХ ст.
- 50.Інтеграційні процеси в Південно – Східній Азії.
- 51.Створення АСЕАН та її діяльність у 60 – 70 – ті рр. ХХ ст.
- 52.Характерні риси та особливості розвитку держав Близького та Середнього Сходу.
- 53.Міжнародні економіко – політичні організації країн Близького та Середнього Сходу.
- 54.Створення Ліги арабських держав.
- 55.Істоки палестинської проблеми.
- 56.Періодизація арабо – ізраїльських війн.
- 57.Утворення держави Ізраїль (1948 р.).
- 58.Арабо - ізраїльська війна 1948 – 1949 рр.
- 59.Політичний портрет Ясіра Арафата.
- 60.Створення та діяльність ОВП.
- 61.Ізраїльська агресія 1967 р.
- 62.Боротьба за політичне врегулювання близькосхідного конфлікту наприкінці 1960 – початку 1970-х рр.
- 63.Арабо – ізраїльська війна 1973 р. Женевська мирна конференція.
- 64.Кемп – Девідський процес та його наслідки.
- 65.Палестинська проблема наприкінці 1960 – початку 1970-х рр.
- 66.Агресія Ізраїлю проти Лівану 1982 – 1983 рр.
- 67.Перша інтифада 1987 – 1996 рр.
- 68.Арабо-ізраїльські переговори 1991 - 1995 рр.
- 69.Друга інтифада 2000 – 2004 рр.
- 70.Герцлійська конференція 2004 р.
- 71.Виведення ізраїльських військ із сектора Газа у вересні 2005 р.
- 72.Сучасний Ізраїль та його зовнішня політика.
- 73.Роль Єгипту в процесі близькосхідного врегулювання.
- 74.Роль Йорданії в розвитку ситуації на Близькому Сході.
- 75.Роль Сирії та Лівану на Близькому Сході.
- 76.Проблема Перської затоки в системі міжнародних відносин.

77. Ірано – іракська війна 1980 – 1988 рр.
78. Агресія проти Кувейту (1990 р.). Роль ООН у врегулюванні конфлікту.
79. Військово-політичне становище навколо Іраку напередодні війни 2003 р.
80. Агресія США проти Іраку.
81. Міжнародно – правова оцінка війни США проти Іраку.
82. Ісламський фактор в міжнародних відносинах.
83. Загальна характеристика ісламського фундаменталізму.
84. Ісламський екстремізм.
85. Революція в Ірані та зростання ролі ісламського фактору в міжнародних відносинах.
86. Алжир та проблема ісламського екстремізму.
87. Політичний іслам в Єгипті.
88. Ісламський фактор та Судан.
89. Формування засад зовнішньої політики молодих африканських держав після Другої Світової війни.
90. Розвиток політичних відносин між африканськими державами в 60 – 70 – ті рр. XX ст.
91. Суперництво СРСР – Захід в Африці, та його вплив на міжнародні відносини.
92. Сучасна китайська експансія в Африку.
93. Зовнішня політика країн Африки в 80 – 90-ті рр. XX ст.
94. Міждержавні та етнічні конфлікти в Африці.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ААС - Азия и Африка сегодня
ВИ - Вопросы истории
ВИЖ - Военно-исторический журнал
ВЭ - Вопросы экономики
ЗН – Зеркало недели
МЭ и МО - Мировая экономика и международные отношения
МЖ - Международная жизнь
НВ - Новое время
НП – Нова політика
НАА - Народы Азии и Африки
НИИ - Новая и новейшая история
ПДВ - Проблемы Дальнего Востока
ПіЧ - Політика і час
США - США и Канада: политика и экономика
УїЖ - Український історичний журнал
ЭП - Эхо планеты

Нітченко А.Г

**Зовнішня політика країн Азії, Африки
та Латинської Америки (1945 – 2005 рр.)**

Навчально - методичний посібник

Для студентів спеціальності „міжнародні відносини” та „країнознавство”
вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації

Технічний редактор:

Комп'ютерний набір: Нітченко А.Г.

Комп'ютерна верстка: Нітченко А.Г.

Мовне редагування: Нітченко А.Г., Ващенко А.В.

Коректура: Нітченко А.Г., Ващенко А.Г.

Набір комп'ютерний. Здано до набору

Формат

Умовн. друк. арк.

Папір

Умовн. фарбо – відб.

Тираж 100 Зам.

Підписано до друку

Друк

Обл. – вид. арк.

Чернігівська філія Київського славистичного університету
м. Чернігів, вул. Гагаріна, 24